

Zintegrowane Centrum Zarządzania Dziedzictwem Krakowa działa od trzech lat

2023-04-09

Od 2019 r. kalendarium wydarzeń odbywających się w historycznym centrum Krakowa oraz w obrębie parków kulturowych jest tworzone zgodnie z kryteriami jakościowymi i ilościowymi przez specjalnie powołany interdyscyplinarny zespół. Członkowie Zintegrowanego Centrum Zarządzania Dziedzictwem Krakowa analizują, opiniują i uzgadniają przedsięwzięcia realizowane w przestrzeni wpisanej na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, dbając o równowagę pomiędzy funkcjami społecznymi, rozrywkowymi i promocyjnymi a ochroną szczególnie cennych kulturowo obszarów miasta.

Interdyscyplinarny zespół funkcjonujący pod nazwą Zintegrowane Centrum Zarządzania Dziedzictwem Krakowa (ZCZDK) został powołany przez prezydenta miasta w 2019 roku. Jego powstanie to odpowiedź na rosnące poczucie odpowiedzialności za krajobraz kulturowy Krakowa i potrzebę podnoszenia jakości usług oraz praktyczny wyraz troski o najcenniejszą przestrzeń Krakowa, jaką jest Rynek Główny.

W skład zespołu wchodzi przedstawiciele merytorycznych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Krakowa oraz Miejskich Jednostek Organizacyjnych, w których kompetencjach znajdują się kwestie związane z zarządzaniem przestrzeniami miejskimi, organizacją wydarzeń oraz przedsięwzięć plenerowych na wybranych terenach miejskich.

Najważniejszym obszarem działania zespołu jest ZCZDK dokonywanie uzgodnień i opiniowanie wydarzeń, które odbywają się w szczególnie cennej, historycznej przestrzeni miasta wpisanej na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO (wraz ze strefą buforową), na obszarze parków kulturowych oraz Błóń Krakowskich.

– Centrum Zarządzania Dziedzictwem Krakowa zostało powołane dla skonsolidowania procesów decyzyjnych w jednym miejscu („zasada jednego okienka”), jego celem jest także wypracowanie wspólnej wizji w zakresie ochrony walorów historycznych miasta. Zespół wdraża nowe podejście do zarządzania najcenniejszymi obszarami miasta historycznego, uwzględniające nie tylko estetykę, ale i „klimat” miejsca. Trzy lata działań zespołu przekładają się na znaczące uporządkowanie przestrzeni miejskiej, podniesienie standardów organizacji wydarzeń w centrum Krakowa, a także przeniesienie wielu inicjatyw na inne, atrakcyjne przestrzenie miasta. Harmonizowanie historycznego centrum i zasada uspokajania rynku wiążą się między innymi z rekomendacjami UNESCO w zakresie Historycznego Krajobrazu Miejskiego oraz polityką zrównoważonej turystyki – mówi Robert Piaskowski, pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. kultury, przewodniczący zespołu ZCZDK.

W trosce o najcenniejszy obszar miasta

Obszar Starego Miasta to najbardziej reprezentacyjna część Krakowa. Objęta jest różnymi formami ochrony, takimi jak wspomniany już wpis na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, wpis na Listę Pomników Historii oraz ustanowienie parku kulturowego. Konieczność odpowiedniego doboru wydarzeń realizowanych na rynku była wielokrotnie podnoszona przez stronę społeczną. Zwracano uwagę między innymi na duże nagromadzenie wydarzeń, ich nie zawsze wysoką jakość oraz nieadekwatność infrastruktury wielkogabarytowej towarzyszącej niektórym inicjatywom do cennej historycznej przestrzeni. Celem polityki wdrażanej przez

zespół ZCZDK jest „uspokajanie” i „odciążenie” historycznego centrum Krakowa.

Istotą pracy zespołu jest przede wszystkim szybkość wydawania decyzji. Dzięki regularnym spotkaniom wszystkich członków zespołu możliwie są szybkie i wiążące uzgodnienia obejmujące różne perspektywy: konserwatorską, plastyczną, zarządców terenów, dróg miasta, inżyniera ruchu, osób zajmujących się parkami kulturowymi i zarządzaniem miejscem światowego dziedzictwa.

Wytyczne dla organizatorów wydarzeń

Dążąc do poprawy jakości wydarzeń plenerowych, zespół opracował szereg rekomendacji, dotyczących estetyki i formy wizualnej (przestrzennej) wydarzeń kulturalnych, sportowych czy wystawienniczo-targowych oraz zasad organizowania przestrzeni ekspozycyjnej i handlowej. Ocenie podlegają gabaryty, sposób montażu, okres realizacji, charakter programu artystycznego, branding, stosowanie nośników promocyjnych, rodzaj, tonaż i estetyka scen oraz inne elementy mające wpływ na odbiór placów miejskich.

Efektem wielomiesięcznych spotkań z organizatorami wydarzeń jest zbiór reguł stosowanych w organizacji wszelkich targów czy jarmarków. Wytyczne odnoszą się m.in. do kolorystyki i formy stoisk wystawienniczych, ich oznakowania w postaci spójnej i jednolitej identyfikacji wizualnej, oferowanego asortymentu, dekoracji, formy konstrukcji scenicznych czy stref gastronomicznych. Wśród nowych regulacji znalazły się także kwestie dotyczące racjonalizacji liczby stoisk oraz ich optymalnego rozmieszczenia pod kątem bezpieczeństwa czy zachowania istniejących osi widokowych na zabytkową przestrzeń miasta.

Zespół opracował również „Księgę standardów oprawy wizualnej wydarzeń plenerowych w Krakowie” w formie katalogu dopuszczalnych elementów infrastruktury towarzyszącej poszczególnym przedsięwzięciom, rekomendowanych form i estetyki brandingu. Księga jest zgodna z koncepcją marketingu i projektowania, w której mniej oznacza więcej, nie eksponuje się logotypów i ważne pozostają idee ekologiczne. Trzeba też podkreślić, że Centrum Dziedzictwa działa zgodnie z rekomendacjami UNESCO i wytycznymi karty HOMEE (międzynarodowe standardy organizowania eventów w miastach dziedzictwa kulturowego; Kraków jest jednym z sygnatariuszy karty).

Ożywienie innych przestrzeni

W celu „uspokojenia” obszaru Śródmieścia w 2019 roku opracowano m.in. katalogi imprez stałych, zarówno dla Rynku Głównego, jak i innych obszarów miejskich, niezwykle istotnych w kontekście wizerunku Krakowa, takich jak: Mały Rynek, plac Szczepański, Błonia Krakowskie, Bulwary Wisły, plac Wielkiej Armii Napoleona, aleja Róż, Rynek Podgórski, plac przy Nowohuckim Centrum Kultury.

Zintegrowane Centrum Zarządzania Dziedzictwem Krakowa precyzyjnie analizuje zgłaszane wydarzenia plenerowe zarówno pod kątem merytorycznym, organizacyjnym jak i estetycznym. Jeśli proponowane przedsięwzięcia nie wpisują się w kontekst danego miejsca, zespół rekomenduje dla nich inne lokalizacje. Przeniesienie części wydarzeń w inne punkty miasta to jednocześnie sposób na aktywizację reprezentacyjnych obszarów położonych poza ścisłym

centrum, w tym terenów zielonych. Dzięki pracy zespołu wiele wydarzeń muzycznych i sportowych zrealizowano w innych lokalizacjach, takich jak m.in. plac Wolnica, plac św. Ducha czy obręb Błoń uchodzących za centrum aktywności rekreacyjnych i sportowych, zlokalizowane blisko stadionów miejskich i parku Jordana.

Jak te działania przedstawiają się w ujęciu liczbowym? Wykaz imprez odbywających się na Rynku Głównym ograniczono o dziesięć przedsięwzięć w porównaniu z 2016 r. – aktualnie na głównym placu miasta mamy 24 stałe wydarzenia w skali roku. Z kolei wykazy imprez realizowanych na Małym Rynku ograniczono o 6 wydarzeń, a na placu Szczepańskim o 3 wydarzenia w porównaniu z 2017 r.

W trakcie trzyletniej działalności, która przypadła także na okres wyraźnego spowolnienia wynikającego z ograniczeń związanych z pandemią koronawirusa, zespół zaopiniował blisko 650 wydarzeń plenerowych, spośród których znaczący procent stanowią wystawy plenerowe (102 przedsięwzięcia), wydarzenia o charakterze promocyjnym (61), sportowe (57), muzyczne (54), produkcje filmowe (51), przedstawienia/ widowiska (48) czy wydarzenia o charakterze wystawienniczo-targowym (42).

Sukcesywne wcielanie w życie nowych zasad zaowocowało szeregiem zmian estetycznych i organizacyjnych zauważalnych w przestrzeni miasta. Organizowane przedsięwzięcia są nie tylko coraz bardziej spójne wizualnie, infrastrukturalnie, asortymentowo i artystycznie, ale też są realizowane w trosce o dziedzictwo kulturowe oraz wizerunek historycznych przestrzeni. Przykładem może być obecny wygląd Kiermaszu św. Józefa, a także metamorfoza Jarmarku Wielkanocnego, który w tym roku po raz kolejny został zorganizowany w odświeżonej zgodnej z rekomendacjami zespołu ZCZDK, a jego estetyka bazuje w dużej mierze na dekoracjach naturalnych i tradycyjnych motywach drzewka ęmausowego.